

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Thesavrvs|| Locorum|| Commvnivm|| Jvrisprvdentiaē

Barbosa, Agostinho

Lipsiæ, 1697

Cap. LIV. Poena.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80071)

zione Legis l. arg. n. 12. [Adhibe omnino, quæ de arg. à minori ad majus dixi in corollar. 8. partit. Element.]

VI.

Plus juris nemo transferre potest in alium, quam ipse in se habeat. Vid. *supr. lit. N. c. Nemo*, cum ibi citatis, adde Steph. Gratian. *discept. forens. tom. 4. c. 777. n. 6.*

VII.

Plus offerens reliquis antepositur. Amplia: etiam si secundus & posterior tempore sit, nec primus auditur, si tantundem offerat, plus enim quam secundus denuo offerre tenetur.

Limita: (1.) in antiquis conductoribus. Perez. *C. de fid. & jur. bast. n. 5. seqq.* (2.) si alicui bona jam addicta sunt. Perez. *ibid. n. 12. seqq.*

VIII.

Plus debito extorquens tenetur ad duplum & tanquam fur punitur. Perez. *C. de Ex act. Tribut. n. 17.* hinc & agentes in rebus plures equos vel rhedas à Provincialibus, quam opus habent, exigere non possunt, etiam si dicerent se festinare in obsequium Principis, & si pro cursu pecuniam exegerint, quadruplum restituere tenentur. l. 2. *C. de Curios. & station. ibique Perez. n. 4. 6.*

IX.

Plus valet quod fit in specie, quam quod fit in genere. Andr. in *const. si vasallus. col. 3. circa med. per l. apud Labconem. §. hoc editum. ff. de Injur. & patet in Evang. Marc. 16.* Dicite discipulis ejus & Petro. *gloss. in Rubr. C. de servit. & aqua.* sic etiam ubi imponitur poena specialis, non habet locum generalis, Andr. in *dist. const. col. 5.* ubi allegat text. in l. *sanctio. ff. de pen. nisi generalis etiam reservata fuerit in impositione speciali.* Hinc etiam illud, quod dicitur, remoto genere removeri & speciem, per l. *divus. §. sicut. ff. de Jur. Codicill. quandoque fallit, quia per prohibitionem generalem non tollitur, quod specialiter fuit concessum. l. uxorem. §. felicissimo. ff. de Leg. 3. nam generi per speciem derogatur.*

X.

PLUS valet, quod in veritate agitur, quam quod simulate concipitur, *rubr. & nigr. C. plus valere quod agitur & c. Sigismund. Scacc. de commerc. §. 1. quest. 7. p. 3. limit. 7. n. 4. & 5. Narbona l. 35. gloss. 4. n. 18. tit. 3. lib. 1. Recop.*

CAP. LIV.

Pœna.

Axioma I.

Pœna est, quicquid extra rei persecutionem est, l. 2. *ff. de tur. & rat. distr. l. 12. §. 1. ff. si quis omiff. caus. restam. l. 5. in fin. ff. de publician. act. l. 5. §. 1. ff. que in fraud. cred. l. 1. §. sed si plures 2. ff. ad Leg. Aquil. l. 7. ibi: quicquid expedit (id quod interest) pœna non rei persecutio est. de*

serv. export. ratio, quia pœnales actiones rei persecutoris opponuntur, §. sequens divisio. Inst. de act. l. 5. ff. de alien. judic. mutand. caus. fact. l. 32. ff. ad Leg. Falcid. Gothofred. in not. ad Schneidew. §. fin. Inst. de V. O. n. 12. lit. d.

II.

Pœnæ modus est statuendus secundum conditionem personarum, l. 2. *ff. de term. mot.* Ita in delictis senibus parcitur quoad pœnæ remissionem, d. l. 2. *gloss. in l. auxilium §. in delictis. verb. misertio. ff. de minor.* Albericus *ibid. num. 4.* ubi refert, senibus pœnam mitigari ipso jure, non ope restitutionis in integrum ratione imbecillitatis corporeæ, propter quam non sunt capaces tantæ pœnæ, quantæ sunt fortes viri & robusti juvenes. Quandoque etiam juvenibus pœna mitigatur, ut si ætatis ita teneræ sint ac delicatæ complexionis, ut pœnam graviores ferre non possint. Pacian. 1. *conf. 134. n. 43. add. & Jul. Clar. §. §. fin. præf. crim. quest. 1. num. 2. unde & JCtus in l. Pedius 4. ff. de intend. ruin. naufrag. dixit.* Ex personarum & rerum qualitate pœnas diligenter æstimandas esse, ne quid durius aut remissius constituitur, quam causa postulat. *fac. l. aut facta 16. §. persona 3. ff. de pen. c. 1. si quis vero temerario de pace jum. firmand. Gail. 2. obs. 110. n. 43. vid. Racemat. meas pag. 60. th. 11. & infr. ax. 16.*

Amplia: non modò in modo pœnæ, sed & in ipsa pœnâ personarum qualitas observanda est, quoties pœna Reipubl. debita delinquenti est infligenda l. 6. *ff. ad L. jul. pecul. hic enim observatur justitia distributiva, quia pœna Reipubl. infligitur ob læsionem datam, merita verò in Reipubl. cum minuant læsionem, per consequens etiam minuunt pœnam.* Exemplum est in Nobili & rustico furtum committentibus; aliud est in l. *ad bestias 31. ff. de pen.*

Limita, ut procedat (1.) si criminaliter agatur, non si civiliter, (2.) si dignitas personæ non augeat delictum.

III.

Quæcunque pœna non est in arbitrio Reipubl. in eâ personarum ratio haberi nequit, quia de eo, quod in arbitrio meo non est, non competit libera disponendi potestas. Exemplum est in pœnis jure divino positivo omnes homines obligante statutis.

Limita tamen, ut possit pœnæ modus à principe mutari, modò finis pœnæ obtineatur.

IV.

Pœnam judex lege vel statuto definitam pro suo arbitrio mutare non potest. *c. de causis 4. §. illic etiam. extr. de offic. delegat. Qualen. de juris d. th. 4. in fin. exegef.* Judex enim non debet esse clementior aut sævior ipsis Legibus. *Nov. 82. c. 10.* Unde Imp. Judicem gravi notari infamia dicunt, qui in crimen apud se probatum molliorem pœnam intulerit. l. 8. §. 2. *C. ad Leg. jul. de vi public. siquidem pœnæ ideo Legibus & actibus humanis adjiciuntur, ut eo minus recedatur ab eo quod placuit. l. si congruit 13. ff. de offic. Proconf. l. si pœnam 68. de V. O. §. plane si quis. Inst. de inutil. stipul. Reg. Sixt. 2. conf. Marp. 12. n. 100.* cum ubi pœna

poena contemnitur, liberum sit homini malè agendo arbitrium. Martinus Monter. in decis. regni Aragon. 7. n. 11. conf. sup. lib. 9. c. 89. §. 19.

V.

Poena quoties certa à lege non est expressa & determinata, sive officio iudicis arbitraria, sive extraordinaria est imponenda. l. 1. §. expilatores. ff. de effractor. ibidemque Bart. in pr. l. hodie. l. 1. sanctio 41. ff. de poen. c. de causis. 4. §. fin. de offic. deleg. c. finem §. extr. de dol. c. querenti 2. extr. de V. S. Ant. de Butr. ib. n. 10. gl. in l. nemo Martyres. verb. arbitrium. de accusat. Alex. conf. 13. n. 15. vol. 7. Gail. 1. obj. 87. n. 1. ac arbitraria est animadversio. Tiraq. de poen. leg. temp. caus. 31. num. 34. Jacob. Schultz. ad Modestim. Pistor. p. 3. quæst. 104. n. 9. Schrad. in tract. de feud. p. 10. sect. 19. n. 22. vers. eam ob causam. Carpz. p. 1. qu. crim. 49. n. 5. & semper mitior esse debet, quam quæ legibus præscribitur, nec facili ad poenam mortis extendenda. l. 1. ff. de furt. Bald. in l. 1. §. effractor. ff. de extraord. cognit. l. 13. ff. de poen. licet quandoque possit. Wefenb. parat. ff. ad L. Cornel. de Sicar. n. 16.

VI.

Poena non imponitur pro eo, quod bona fide gestum est. l. servum 71. §. prator 3. ff. de acquir. hered. Cravett. conf. 8. non malo animo n. 31. Amylius conf. 134. n. 4. Bald. in l. 11. in fin. C. de his quæ poen. nom. & facientes probabiliter licere crediderunt. Cravett. conf. 8. n. 31. Dispositio enim poenalis loquens in casu vero doli vel culpæ, ad casum fictum extendi non debet. Cravett. conf. 205. n. 33. & 39. sed potius restringitur ad solum casum. Amyl. conf. 18. n. 5. nec committitur poena statuti, quando non est formaliter contravenitum. Idem conf. 16. n. 15. Unde nec poena locum habere dicitur, ubi deficit aliquid ex ejus requisitis. Idem conf. 30. num. 3. nec incurrit in poenam qui fecit, quod tali casu fieri potuit. Baptist. Veronens. consil. 149. præfens. n. 7. & 8. conf. crim. tom. 1. quia præsumitur statuentium fuisse voluntatem, ut poena tantum teneret sponte delinquentes. Bald. in l. voluntas. C. de fideicom. non eos qui fecerunt, quod tali casu à quolibet fieri debuisse vel potuisset. l. fin. ubi Bart. & Dd. C. si mancip. ita fuer. alien. l. cum servus 39. de V. O. Wefenb. 2. conf. 61. n. 25.

VII.

Poena statuto comprehensa magis est attendenda, quam Juris Communis. Cravett. conf. 41. n. 8. quæ cum imponitur etiam per verba futuri temporis, ad excusationem adus ipso jure imposita intelligitur. Dec. in cap. cum & plantare 3. §. in Ecclesiis. n. 28. de privileg. cap. 2. de rescript. Anton. in cap. 2. de postul. Tiraq. in l. si unquam. verb. revertatur. n. 148. C. de revoc. donat. adeo ut etiam poena statuti locum habeat, quotiescunque vel minima actus solennitas deficit. l. quandiu 6. ubi Bald. C. distract. pignor. l. si is qui ducenta 13. §. si ita 2. de reb. dub. l. quamvis 13. Ut in possess. legat. Tiraq. de retract. convent. §. 4. gloss. 6. n. 25. & 26. Angel. Alex. & Dd. in l. stipulationum alia. §. per sortem. per ill. text. l. in execut. 85. §. item si ego 46. de V. O. Wefenb. 2. conf. 61. n. 7.

VIII.

Poena quotiescunque in aliqua Lege circa unum casum est apposita, habito respectu ad privilegium alicujus personæ, si postea per aliam Legem fiat additio ad illum casum, extendendo ad alias personas, non facta mentione de poena: in alia additione poena posita in priore lege non censetur repetita in additione. Jas. in l. fin. princ. ff. de in jus vocand. & in §. ex maleficiis. verb. in judicium. col. 20. n. 38. de action. Bart. in l. testamento ff. de cond. & dem. & in l. cum pater §. certam. ff. de legat. 2. gloss. in clem. 2. vers. sanctione. de vit. & honest. Cleric. Felin. in cap. causam. col. 3. vers. limita octavo. de rescript. Dec. in l. factum. §. in poenaliibus. n. 6. ff. de R. I. Ratio, quia quando una dispositio extenditur ad alios casus, non censetur facta extensio quoad poenam. Joh. Andr. in c. dispensia. §. reus quoque. de rescript. in 6. Abbas in c. fin. col. 4. defer. & in cap. prout. col. penult. de dolo. cap. 1. col. fin. de locat. Dominie. in cap. si forte. col. 2. de elect. in 6. Jas. in l. non dubium. C. de LL.

Limita (1.) nisi Lex ulterius disponendo procedat, vel (2.) nisi concurrat favor publicus. Ludov. Gomez. ad §. poenales. n. 39. Inst. de action. vel (3.) nisi concurrat honestas. Gloss. & Dd. in l. miles. de rejudic. & in l. illud. verb. alia causa. C. de SS. Eccles. facit bene textus in l. fin. C. de fructib. & lit. expens. vid. & Galiaul. in repet. l. centurio col. 6. n. 40. ff. de vulg. & pupill. substit.

Declarat procedere in mero privilegio, secus vero in privilegio qualificato, ut est in illo, quod corpori juris infernum est, quia de illo judicatur, ut de Jure communi, ut ait Dec. in cap. de causis. in fin. de offic. delegat. & ideo lata fieri debet extensio. Card. in cap. ignorantia. dist. 28. Card. Zabarell. consil. 52. col. 2. Gloss. & Bart. in Auth. quas actiones. C. de SS. Eccles. col. 2. vers. secundo quero. Anton. de Butrio in cap. olim notab. 3. de V. S. Aretin. in l. cum lege. ff. de testamento.

IX.

Quoties agitur de poenæ quantitate, toties illa non major esse potest delicto l. 31. in fin. C. de Episc. & Cleric. ratio consistit in proportionem observandâ inter delictum & poenam. Exemplum est in l. 15. in fin. C. de SS. Eccles. & apud Mev. p. 8. dec. 42.

Limita, nisi aliter velit publica utilitas & tranquillitas.

X.

Ex eodem crimine nemo sæpè puniendus est. l. 14. de accusat. l. 6. circa fin. naut. caup. stabul. l. 24. C. de poen. cap. at si Clerici. 4. in fin. de judic. Wefenb. 1. consil. 43. n. 105. iterumque consil. 239. n. 37. ubi adducit cap. At si clericis. in fin. de judiciis, cum pluribus auctoritatibus. Unius enim delicti non possunt esse duæ poenæ, ev. ergo ev. inquit Arist. unius delicti una poena. Cujac. ad l. 16. 18. Pauli ad edict. in l. 2. de serv. corrupt. maxime si delicta sint ejusdem generis, Bart. Bald. & Dd. in l. is qui reus. de publ. judic. Speculat. de expens. n. 3. & de accusat. §. 5. Bart. & Alex. in l. 3. sepulchr. viol. & in l. Senatus de accusat. Bald. in l. cujus de furt. l. quicumque 4. C. de serv. fugitivo. l. ergo 13. eod. lit. Wefenb. 1. conf. 22. n. 19.

Declarat procedere regulam, quando unus est titulus criminis, ita ut ex una causa omnes a-

(K)

ctiones

ctiones suam originem habeant, prout latius deducunt Bart. in l. 1. §. unde. n. 3. per ibi allegata. ff. de publican. gloss. in §. fin. ad verb. consumit. Instit. si quadrup. paup. feciss. dic. Dec. in l. nunquam. n. 2. de R. l. cum hoc casu unius electione reliqua consumantur. l. 3. §. fin. l. licet. 6. §. possumus. 4. ff. naut. caupon. stabul. l. quam. 53. in princ. de O. & A. secus vero quoties ex diversis delictis vel factis oriuntur, cum eo casu poena una remedium aliud aliamve actionem vel poenam non tollat. l. nunquam plura. 2. de privat. delict. Carpzov. p. 4. jurispr. forens. constit. 27. de fin. 6. n. 4. atque ita in poena duplici, quae diversum effectum respicit, regulam fallere post Marant. in Specul. p. 4. de finit. 1. n. 20. retulit idem Carpzov. p. 4. jurispr. forens. constit. 42. de fin. 1. n. 7. ac hoc in sensu procedit illud quod dici consuevit, quod qui in multis offendit, dignus etiam est, ut poena multiplici castigetur. c. cum aeterni 1. de sent. & re judic. vid. Osterm. in ration. Inst. ad §. 2. Inst. de injur. Ita condemnatus civiliter propter interesse partis ad poenam dupli vel quadrupli potest nihilominus criminaliter puniri propter laesionem seu violationem securitatis publicae, nam civilis actio non tollit criminalem. Perez. C. de superexaction. n. 3.

Limita tamen in Ecclesia; hanc enim plures poenas imponere solere uni delicto, quando delicti gravitas addit, ex c. quorundam. de iudeis probat Tiraquell. de poen. temp. c. 49. n. 16.

XI.

In poenis sufficit etiam minimam poenam exsolvi, & minima tollit majorem debitam. l. quod Senatus 6. ff. de injur. Alex. conf. 35. visio. num. 7. volum. 2.

Declara hoc procedere, quando minor poena est imposita extra ordinem, quam delicto debeatur. Bald. in l. nullum 12. n. 4. C. de testib. secus si par esset, & poenae responderet Wesenb. i. conf. 43. n. 109. Hinc & per multam impositionem extraordinariam non tolli poenam lege statutam ordinariam, tenent Bald. in d. l. nullum 12. n. 4. C. de testib. per gloss. fin. ibid. & l. 2. C. de sportul. Bart. in l. ancilla. n. 21. C. de furt. & in l. ubi. Cod. de fals. n. 2.

XII.

Poenam solutam vel praescriptam, vel satisfactum esse de crimine procedunt a pari. l. sed si unus 17. §. si ante 6. ff. de injur. Bald. in l. si eum, in pr. ff. si quis eaut. Wesenb. i. confil. 5. n. 33.

XIII.

In poenam nemo facit alium inferere, nisi ad id speciale mandatum habeat. gloss. in l. 3. §. si procurator. ff. quod quisque jur. statuer. in alter. Alex. conf. 108. n. 6. vers. sed de iure communi. lib. 6. Paris. conf. 110. n. 7. lib. 3. Roland. à Valle conf. 71. n. 41. lib. 1. Farin. i. conf. 89. n. 17.

XIV.

De poena imponenda ubi agitur ex aliqua speciali constitutione, omnes qualitates debent verificari, de quibus in ipsa constitutione mentio fit. Joh. Andr. in c. 1. de homic. in 6. quem text. dicit esse singularem & ab omnibus approbatum, Tort. inr. Conf. Anton. de Burr. conf. ult. n. 1. in fin. Jul. Clar. lib. 5. §. fin. pract. crim. quest. 85. n.

9. Dispositio enim, quae comprehendit aliquos casus, non recipit casus continentes poenam, quia sunt diversae naturae. arg. l. si praeses 32. ff. de pen. Bart. in l. in testamento. & in l. multa. ff. de condit. & demonstr. Dec. in l. factum. §. in penali. ff. de R. l. Unde & Lex vel Constituto, quae alias ex identitate rationis extenditur, nunquam respectu poenae extenditur, ut per plura probat Jas. in l. cum quidam. col. 2. vers. ad istam regulam. ff. de liber. & posthum. Ludov. Gomez ad §. fuerat. Instit. de action. n. 12.

XV.

Poenam amore iustitiae, non amore ipsius poenae est inferenda, cap. ult. §. ex his. 23. quest. 4.

XVI.

Poenam augetur iterato delicto. l. 1. ff. de iure patronat. l. 3. §. si plures 6. ff. de re milit. l. quicumque 4. C. de serv. fugitiv. gloss. in l. si diutino. ff. de poen. ibique Bart. gl. in l. 3. verbo consuetudini. C. de Episc. audient. gl. in l. fin. verb. Exemptio. C. de Commeat. lib. 12. Alberic. in l. capitalium. §. gras-fatores. ff. de poen. Salicet. in l. servos. n. 5. ad Leg. Jul. de vi publ. Caltr. in d. l. 3. n. 7. Cod. de Episcop. aud. Tiraquell. in tract. de poen. temp. caus. 10. n. 4. vers. verum sitales. Pacian. i. conf. 116. n. 28. Nicol. Reusner. l. 2. decis. 20. n. 6. Anton. Gomez. tit. de delict. cap. 3. n. 60. in fin. & tit. de furt. n. 5. adeo ut etiam delictum, aliis non capitaliter puniendum, propter reiterationem fiat capitale, Bald. in l. licitatio §. quod illicitum. ff. de publican. & veltigal. Lucas de Penna in l. unic. C. de superexact. lib. 10. Paris. de Puteo in tract. syndicatus. verb. poena. cap. 8. n. 13. Farin. in praxi crimin. lib. 1. tit. 3. quest. 23. dissentit de praxi Curiae Romanae. n. 7. Joh. de Plat. in l. omnes. C. de delator. n. 16. Dissentit Carpzov. part. 2. qq. Crimin. 76. num. 42. & seqq.

XVII.

Poenam poenam non consumit. l. si servus 48. ff. ad L. Aquil. l. Neratius 11. §. 2. ff. de serv. corrupti. l. nunquam 60. ff. de oblig. & act. l. vulgaris 21. in fin. pr. ff. de furt. l. si stuprum. 25. l. pater 41. ff. de injur. Carpzov. p. 3. in criminal. quest. 132. n. 69. singulis enim delictis singulae poenae competunt, maxime quando ex illis distinctus ac separatustulatur effectus. Reusner. lib. 2. decis. 20. n. 5. conf. Rac. meas p. 25. th. 69. & seqq. p. 236. & alibi.

XVIII.

Poenam ob dignitatem minuitur, cap. ult. ibi: volentes tamen Nobilitati parcere. ibidem gloss. in verb. nobilitati. de poen. l. sacrilegii poenam 6. in pr. ibi: pro qualitate persone. & §. 1. ibi: aut se honestiori loco natus. ff. ad L. Jul. pecular. l. ut ibi: si sordidiori loco. ff. de incend. ruin. naufrag. Alber. in l. illicitas. §. qui universas in fin. ff. de offi. Praesid. Tiraquell. in tract. de poen. temp. caus. 31. n. 1. & seqq. D. Theodoricus disp. crimin. no. th. 4. lit. D. hinc Decuriones etiam ob capitalia crimina capite non plectuntur, l. 15. de poen. sed propterea saltem deportantur aut relegantur. l. 6. §. 2. de Interdict. & Relegat. neque etiam torqueri possunt l. 33. C. de Decur. nisi falsum Instrumentum confecerint. l. 21. C. ad L. Corn. de Fals. fustigari tamen possunt, l. 40. C. de Decur.

Limita,

Limita, nisi in casibus, ubi nobilitas vel dignitas delicta augere solet, *l. quedam delicta 14. ubi Bart. & Alberic. de poen. l. 2. l. omne delictum 6. ff. de re milit. Bald. & Afflict. in cap. 1. §. si quis verò temerario de pac. juram. firm. Petr. de Bella Pertic. Jacob. Buttrigar. in l. nemo C. de Summ. Trinit. verbi gratia, quando delictum caderet in contumeliam & dedecus dignitatis, Bart. in d. l. quedam. Alex. in l. 2. paulo ante fin. Cod. ut nemo privatus, vel quando reus in delicto perseveraret, & contumax esset. Felin. in cap. Pastoralis. n. 3. de offic. deleg. per text. in cap. 2. in fin. eod. in 6. Afflict. in c. 1. n. 97. in fin. & n. 98. de pac. juram. firm. Luc. de Penna in l. conductores. col. fin. vers. & intellige. C. de conduct. & procurat. lib. 11. Hostiens. in cap. ea que. n. 11. de stat. Monach.*

Limita (2.) quod minuat poena ob dignitatem lædenti: nam ob dignitatem læsi potius augetur *l. 42. C. de Decur.*

XXIX.

Causa poenæ infamat, non tempus poenæ. Hinc licet delicto famoso temporalis imponatur relegatio, infamia rei tamen est perpetua & durat finito tempore poenæ. Perez. C. de his qui in exilium dati sunt. n. 5. 6.

XX.

Poenā non debet esse præmiū. Hinc ignominiosè missi miles à muneribus civilibus non est immunis *l. 1. C. de his qui non implent stipend.* Neque enim in commodum cedere debet, quod deberet in poenam retorqueri. *cap. 5. X. de Donat.*

XXI.

Quoties in causis fiscalibus & publicis commissā est rapina, Reip. debet acquiri poena.

Limita: si ad tertium pertineat res ablata ejusque periculum, ratio postulat, ut illi poena applicetur, & si ad injuriam passum pertinet periculum, & tunc isti multa acquiruntur *l. 3. C. de Navicular.*

XXII.

Poenā unius multorum est metus, *l. 1. C. ad l. Jul. repetund. l. si vindicari 28. C. de poen. cap. si cut 13. extr. de jurejur. cap. ult. extr. de stat. Monach. cap. sed liberandam 17. extr. de Judeis & Saracen. cap. 1. extr. de maledic. cap. 1. extr. de Excess. Pralat. cap. 1. §. cum igitur. de homicid. in 6. Clem. 1. de offic. ordin. Extravag. dierum in pr. de poen. cap. pen. dist. 45. c. frater 52. in fin. 16. quest. 1. Boeckel. in tract. de public. judic. in præloq. vid. sup. lib. XI. cap. Malefictum.*

XXIII.

Non omne quod veritum esse fieri, lege humana si fiat, irritum quoque est, nisi & hoc Lex addiderit aut significaverit, Hugo Grotius lib. 2. de Jure bell. & pac. cap. 5. n. 14. Unde etiam nec va- fallus ex omni causa & admissio feudo privatur, §. 2. vers. illud enim 2. F. 24. & pr. 1. F. 21. multa enim in jure culpantur, quæ tamen non puniuntur, *l. 24. §. 5. ff. sol. matr. l. 14. §. 14. de religiof. l. 3. §. 4. de sepulchr. violat. ita culpatur prodigalitas, §. ult. Inst. de his qui sunt sui vel alieni jur. sed non punitur, l. 25. §. 11. l. 31. §. 3. ff. de petit. hered. ita culpatur furtum rei emptæ, sed soluto pretio non coercetur, *l. 14. §. 1. de fure.**

XXIV.

Qui non habet in ære, luat in corpore, *l. si quis 7. §. 3. ff. de jurisdict. l. 1. §. ult. de poen. l. si quis injuriam 35. ff. de injur. Anton. Faber in rational. ad l. 6. §. 9. ff. de offic. Præsid. Ubi qui ad poenam persolvendam inopia laborare dignoscitur, corporis sui correctionem patiatur, ad el. text. 2. F. 53. §. 1. vers. qui verò ibi.*

Declara hanc regulam procedere (1.) in delictis, ex quorum causa quis criminaliter conveniri potest, Bachov. ad l. 6. §. 9. de offic. Præsid. & in Com. ad l. 7. de jurisdict. imò etiam ratione maleficii & doli, non ex debito simplici, Nicol. Boër. decis. 349. num. 8. & n. 10. pag. 727. secus est in multis, ubi egestas sive inopia remissionem operatur. *l. 6. §. ult. de offic. Præsid. ubi Ant. Faber in rational. (2.) rebus adhuc integris, ita ut tum vel pecuniariam multam irroget Magistratus, vel corpus coercet: ubi enim semel multa irrogata, ea non facile in corporalia mutari debet, Bach. d. loc. Vid. sup. lib. 10. c. Luitio. (3.) fallit in inferioribus judicibus, qui non possunt in defectum pecuniæ dictare poenam corporis afflictivam. Knichen. de Saxon. non prov. jure cap. 5. n. 452.*

XXV.

Poenā privationis non est imponenda, nisi jure expresso de ea cautum sit, Nov. 12. cap. 3. §. cum igitur. cap. illa. 2. in verb. cum nusquam inveniat. Ne sede vacante. l. & si quis. 14. §. Divus 14. de religiof. & sumpt. fren. Hart. Pistor. 2. quest. 36. n. 13. Berlich. 4. concl. 31. n. 4. vers. sexto. Carpzov. 4. constit. 43. defin. 8. n. 3. Segura in tr. de bonis mariti & uxoris. n. 2. p. 458.

XXVI.

Poenā par constringit facientem & consentientem, cap. notum 10. in fin. 2. quest. 1. cap. omnes 26. 17. quest. 4. cap. 1. extr. de offic. deleg. cap. ut Clericorum 13. extr. de vit. & honest. Clericorum. cap. excommunicamus 13. extr. de heret. cap. qui cum 4. extr. de furt. cap. si quis 4. extr. de purgat. Canon. cap. nuper 29. cap. quantæ 47. extr. de sentent. excomm. & opem dantem, cap. sicut 6. extr. de homicid. occasionem enim causæ præstans, cum eo, qui illam causam præstat, pari poenâ punitur, cap. presbyterum 70. extr. de homicid. sicuti qui homicidii causam præstitit cum eo, qui homicidium commisit, cap. suscepimus 10. extr. de homicid. v. nitem. nostr. 4. th. 42. p. 137.

XXVII.

Crescentibus delictis poenæ sunt exasperandæ. *l. aut facta. 16. §. ult. ff. de poen. l. ult. C. de incest. nupt. c. cum nobis 10. extr. de judic. cap. ult. extr. ut lit. non contest. cap. cum super 2. extr. de testib. cog. cap. Clericos 3. extr. de cohab. Clericorum. cap. ult. extr. de poen. Ludov. Gilhausen. in viridat. c. 7. lit. C. pag. 588. ratio est, ut unius poenā metus esse possit multorum, *l. 1. C. ad Leg. Jul. repetund. & sup. axiom. 17.**

XXVIII.

Obligatio ad poenam succedit aliquando obligationi facti, *l. 6. & 9. ff. de serv. export. Excipe, nisi pactum sit ipso jure nullum, ad. l. 1. & l.*

34. §. omnem. l. libri. 71. ff. de contrab. empt. Schurff. 1. consil. 11. Welenb. 3. consil. 131. n. 151.

XXXIX.

Quoties poena contractui per pactum adjecta, toties actio nihilominus manet rei persecutoria, quia poena hoc casu cedit loco rei; nam debetur ex conventionione inita, non ex lege.

XXX.

Quoties poena adjecta facto, toties ejus determinatio est in arbitrio contrahentium, quia facta sui naturâ sunt incerta, hinc illis ex pacto contrahentium poterit poena adici. Ita si quis mihi promisit extruere aedes, valet hujus pacti promissio sub quâcunque poenâ.

XXXI.

Quoties adjectur poena quantitati, toties non debet excedere legitimum usurarum modum, l. cum allegas 15. C. de usur. quia alioquin induceret usurariam pravitatem. Exemplum est in mutuo, cui poena adjectur, Conf. l. 9. C. de non num. pecun.

XXXII.

De poenis infligendis iudex non tenetur sequi Moysi Leges judicarias. Johann. à Sande lib. 5. tit. 9. definit. 9. ubi id autoritate Melanchthonis, Chemnitii & aliorum Theologorum confirmat. pag. 592. Licet enim quod morale est in Legibus Moisaicis sit immutabile, adeoque constanter observandum, id tamen haecenus admittendum, ne transgressores Legis moralis dimittantur impuniti; nec sequitur inde poenam pro ratione circumstantiarum, temporum, locorum & Rerumpublicarum non posse variari aut minui. Sand. d. loc. vid. supr. lib. X. cap. Lex.

XXXIII.

Poenâ is non est afficiendus, qui nihil admisit, l. 2. §. pen. & l. 6. de decur. l. 22. C. de poen. §. sed nos 4. Infl. de Scit. Terrull. ibi: quid enim peccavit. 2. feud. 19. in fin. nec indignus est misericordia, qui alieno vicio laborat, l. 6. C. de naturalib. liberis.

Excipe (1) in liberis incestuosus. N. 89. cap. ult. (2) in liberis reis criminis lesæ Majestatis, l. 5. §. 1. C. ad L. Jul. Majest. conf. can. sine culpa, 23. de R. l. in 6.

XXXIV.

Poena, quæ in fraudem legis adjecta censetur, non stringit, l. unic. C. de his quæ poen. nom. Gail. 2. observ. 145. n. 5. & 7. quod enim non potest fieri per viam dispositionis, non potest etiam fieri per viam conditionis poenalis, l. Sejus & Augerius 27. ff. ad L. Falcid. & ibi Bart. ne per indirectum concedatur, quod directo est prohibitum, Jaf. conf. 40. n. 3.

XXXV.

Poenæ non solent repeti, cum sunt depensæ, l. 42. l. 49. ubi int. de condit. indebit. Intellige scilicet si fiscales sunt, non etiam si conventionales.

XXXVI.

Poena debet imponi secundum qualitatem facti, Extrav. si fratrurn. §. quia in fin. ne sede vacant. & impenditur pro delicti qualitate, argum. c. pro qualitate 7. 26. quæst. 7. Siquidem ubi poena inferenda est, multa considerari debent, videlicet dignitas, cap. contumaces 21. distinct. 50. cap. quisquis 13. 2. quæst. 8. divitiæ sive nobilitas, cap. qui contra 32. 24. quæst. 1. paupertas, d. c. qui contr.

ordo cap. cum beatus 8. distinct. 45. Religio, cap. quidam Monachorum 10. 18. quæst. 2. mentis infirmitas, cap. si quis infans 12. 15. q. 1. etiam antequam infligatur, imò causa, persona, locus, tempus, qualitas, quantitas, eventus attendatur, cap. aut facta 19. §. sed hæc de poenit. dist. 1. cap. ult. de transact. cap. querenti 20. de V.S. Unde & qualitas delicti maximè poenam aggravat, cap. non offeramus 21. 24. quæst. 1. cap. ult. extr. de clandest. de spons. poena enim quandoque aggravatur, ut ceteris incutiatur metus, cap. frater 10. in fin. 17. quæst. 4. cap. raptor 34. 27. quæst. 2. Sic sepius etiam persona augetur, cap. cum illorum 32. extr. de sentent. Excommuni. interdum aggravant eam & circumstantiæ, cap. Excommunicamus 13. extr. de hæret. quandoque etiam circa poenas imponendas parciatur, cap. ult. extr. ut lit. non contest. hinc & Laicis mitiorem impositionem esse poenam, quam Clericis, text. est in cap. quæstium 7. extr. de poenit. Siquidem poena quandoque varia est, quam consequitur varietas personarum in eodem peccato, cap. fraternitas 11. 12. quæst. 2. cap. 1. in fin. 10. quæst. 6. ac una alterâ sæpe est major diversimodè, videlicet ratione effectus, cap. corripiantur 17. 24. quæst. 3. ratione durationis, c. si Episcopus 7. distinct. 50. ratione asperitatis, c. si habes 1. 24. q. 3. ratione opprobrii, circumcelliones 1. 23. q. 5. vid. Welenb. parat. de poen. n. ult. cum citatis.

XXXVII.

Poenam quam intulit, ipse patitur, qui non probaverit, quod objecit, cap. Paulum 6. in fin. 2. quæst. 3. cap. qui 4. 2. q. 8. cap. ibi 1. 3. quæst. 8. Poena enim talionis puniri debet, qui non probat, quod contra alium intendit, cap. 1. extr. de calumniat.

XXXVIII.

Poena debet coerceri, qui non possunt premiis induci ad observantiam juris, Clem. cupientes 1. in princ. de poen. idè enim mali poenâ afficiuntur, ne multiplicentur. cap. est injusta 33. 23. quæst. 4. & poena temporali puniuntur, quos timor Dei à malo non revocat, cap. ut Clericorum 13. extr. de vit. & honest. Clericor.

XXXIX.

Poena non debet converti in culpam, c. unicam. extr. de purific. post part. neque etiam debet trahi ad gratiam, c. inter 2. extr. de translat. Episc.

XL.

Illa poena reo est infligenda, quæ magis timeatur, cap. ult. extr. ut lit. non contest. idè enim aliquis timore poenæ coercetur, cap. literas 14. extr. de præsumpt. & delinquentes poenâ debita puniuntur in aliorum exemplum, Clem. unic. de ressam. Quò majus itaque delictum, eò graviores etiam poenam meretur, cap. quia 16. vers. à capite. dist. 50. & multos præsumens offendere, multiplici poenâ castigetur, c. 1. in fin. de sent. & re judic.

XLI.

Poenam debet præcedere monitio cap. reprehensibilis 26. extr. de appell. vid. supr. lib. XI. cap. monitio.

XLII.

Poenæ possunt commutari, cap. ult. extr. de maledic. nempe ab eo qui jura superioritatis habet, post Ilerniam, Tapiam, Knichen de Saxon. non provoc. jure. c. 5. n. 473. pag. m. 297. ac poena cum poenâ

poena compensatur cap. constitutus 7. extr. de pœn. hinc si gravior poena, quam lex vult, reo imposita sit, videtur cum eo super infamia transactum, ita ut infamis non fiat l. 5. de Decur. l. 15. ad municip. pal. l. 13. §. pœna. de his qui not. infam.

XLIII.

Pœna quandoque indicitur ad cautelam. cap. significasti 18. extr. de homicid. ac facit sapientissime poena sapientem, qui stultus erat in culpa. c. qui 10. dist. 38. cap. si custor 18. in fin. 27. q. 1.

XLIV.

Pœna cessat deficiente probatione, cap. ult. 32. q. 5.

XLV.

Pœnarum compendia non pertinent ad privatum, sed fisco quærenda. l. 5. C. de modo multarum, vel pauperibus, l. 2. C. de Episc. aud. vel aliis causis necessariis, l. 2. in fin. C. de Aleat.

Intellige nimirum directo; indirecte enim & per consequentiam potest commodum sentire, c. 1. f. 2. ibi infamia. Anton. Gothofred. disp. 7. thes. 8. lit. D. ubi pro infamia legendum esse infamia, docet idem Anton. disput. 8. thes. 5. lit. e. in fine.

XLVI.

POENA præsupponit culpam [aliud fraus est. 131. in pr. de V. S. Dec. in l. 1. n. 67. C. qui admitt. ad bon. poss. D. Thom. 2. 2. quest. 108. art. 4. in solut. §. 112. quest. 87. art. 7. §. 8. Sot. de Justit. lib. 1. quest. 6. art. 5. col. 2. vers. profecto. §. vers. verumtamen. Sylvest. in sum. verb. pœna. num. 25. Covarruv. var. lib. 2. cap. 8. in princip. §. num. 1. vers. tertio. Menoch. conf. 626. num. 16. Surdus decif. 277. num. 19. Gutier. canon. lib. 2. cap. 30. n. 12. cum seqq. Quia pœna propriè non dicitur, nisi quæ imponitur propter culpam, D. Augustin. lib. 1. retract. cap. 9. quem refert Ludovicus Carbon. de Legib. lib. 8. disp. 1. vers. Tertio notandum, & ante illum Alphonsus de Castro de Lege pœnali lib. 1. cap. 3. [Neque etiam pœna sine fraude esse potest, cum cessante dolo, de pœna quadam tractari incivile esset, Bart. in l. 1. §. non autem. ff. si quis testam. liber. Alexand. conf. 177. col. 2. vers. §. pro hoc patet. lib. 5. Corn. conf. 205. col. 2. lib. 10. Dec. in cap. cognoscentes. col. 5. vers. ad superius dicta. de constit. Cravett. conf. 219. num. 15. Confil. Arg. 1. conf. 41. num. 15. Quapropter ea nec in ignorante recipi dicitur, Zabarell. in clem. 2. col. 1. de heret. Felin. in cap. cognoscentes. de constit. in 6. Menoch. 2. arb. jud. cas. 185. n. 4.]

XLVII.

POENA ex culpa & delicto debet commensurari, siue culpæ respondere, l. perspicendum 11. §. l. 13. ff. de pœn. l. 6. ad l. Jul. peculat. l. sancimus 22. C. de pœn. cap. non asseramus stateras 21. in fin. 24. quest. 1.

cap. quæsit 2. de iis quæ fiunt a majori parte Capit. cap. felicit 5. §. illud autem. de pœn. lib. 6. c. sicut dignum 6. extr. de homicid. ubi Prob. ad Monachum num. 12. Cravett. conf. 46. num. 15. ubi ait, quod si delictum est parvum, pœna debet esse modica, & è converso, Mench. illust. quest. cap. 8. n. 51. §. cap. 24. num. 17. Menoch. de arbitr. lib. 1. quest. 90. n. 38. Bertazol. in repet. l. si quis major. Cod. de transact. num. 68. Thom. de Thomasset. in floribus Legum, reg. 216. Farinac. in praxi crimin. p. 1. quest. 4. n. 10. §. quest. 17. n. 9. Card. Tusch. pract. concl. tom. 6. conclus. 211. per totam. Surdus conf. 250. n. 10. §. conf. 321. n. 53. Sigismund. Scacc. de judic. lib. 1. quest. 58. n. 12. Joan. Mar. Novar. quest. forens. lib. 1. q. 25. n. 7. §. quest. 151. num. 12. in fin. [Welenb. 1. conf. 43. n. 130. Carpz. 2. quest. crim. 89. n. 39. Pœna enim æqualis esse debet, ubi par delictum est. l. si quæquam 31. in fin. C. de Episc. & Cleric. ubi Impp. ad illud Lucani lib. 5. respexisse censent Becc. cent. 3. epist. 45. & Grot. in flor. Spart. ibid. Auth. presbyteri. Cod. de Episcop. & Cleric. & delicto proportionari, cap. ult. §. præmissis. §. illud. de pœn. in 6. c. quæsit 2. extr. de his quæ fiunt a majori. cap. ult. extr. de stat. Monach. cap. pœna 18. §. atque ideo. de pœnit. dist. 1. ne major ea sit delicto, arg. l. 6. in princ. ff. ad Leg. Jul. peculat. l. rescriptum 6. de his quib. ut indign. Philipp. Matth. ad l. 56. de Reg. Jur. n. 46. Quapropter nec delictum repetitionem & persecutionem rei, quæ aliunde delinquenti debetur, impedire dicitur in l. 4. de contr. tut. act. interdum tamen non factum solum, sed & adjunctus Legum contemptus, qui in rebellionem incidit, inspicitur textus notabilis in l. 20. ibi: ut qui Leges transgrediuntur. C. de heret. confer l. 6. C. de divers. rescr.]

XLVIII.

POENA debet tenere suos auctores & delinquentes. l. sancimus 22. C. de pœnis. l. absentem 5. ff. eod. tit. [l. si quis in suo 33. §. legis 1. C. de inoffic. testam. l. obmaritorum. 2. Cod. ne uxor pro marito. l. si pœna 20. l. crimen 26. ff. de pœn. l. 3. §. quod pater 5. ff. de mun. & honor. l. actione 65. §. diximus 3. ff. pro soc. l. generali 24. §. ult. ff. de rit. nupt. l. maritus 52. ff. solut. matrim. cap. quæsit 2. extr. de his quæ fiunt a major. c. si compromissarius 37. de Elect. in 6. Jul. Clar. lib. 5. sentent. §. ult. quest. 86. in pr. Covarruv. 2. variar. resolut. c. 8. n. 1. Prosper. Farinac. in prax. crimin. lib. 1. tit. 3. quest. 24. num. 1. Hieron. Magon. decif. Lucens. 27. num. 1. p. 1. Rolandus à Valle vol. 4. conf. 78. n. 3.] Zabarell. conf. 44. in pr. Roman. conf. 487. In ca-

(K) 3

su,

su, in pr. Bertazol. in l. si quis major. C. de transact. num. 111. Menoch. conf. 123. num. 7. in subscript. Escob. de ratiocin. c. 22. num. 7. Cardinal. Tusch. tom. 6. lit. P. conclus. 212. per totam. Sebastian. Guazzin. de defens. reorum. p. 2. defens. 33. c. 2. per tot. Noxa enim caput sequitur, l. crimen 26. ff. de pœnis. l. rem mihi 21. ff. commodati. §. omnis 5. Institut. de noxalib. actionib. cap. 1. de injur. Surdus de aliment. tit. 1. quest. 38. num. 30. Farinac. in prax. crimin. p. 1. quest. 23. num. 1. [Et nunquam in heredes transit, l. 20. de pœnis. inde dicitur æstimatio delicti, in l. 41. in princ. ff. de pœn. quæ cum præterquam à debitore exigi non debet, l. 6. ff. de negot. gest. utique nec pœna aliis quam ipsi fonti infligi potest, Petr. Theod. in Colleg. crim. disp. 10. tb. 3. lit. a.

Unde nullum pro alterius delicto puniendum esse, probatur ex illo Ezechielis cap. 18. Anima, quæ peccaverit, ipsa morietur, refertur in cap. jam itaque 8. 1. quest. 4. & in cap. si babes. 24. quest. 3. & in cap. queris 12. de consecr. dist. 4. Item ex illo Exodi c. 23. In fontem & justum non occides, & Daniel. c. 13. Innocentem & justum non interficies, & Job. cap. 4. Quis enim unquam innocentem perit? aut quando recti deleti sunt? [& Psal. 83. Non privabit bonis eos, qui ambulant in innocentia, & Psalm. 15. Judica me Domine, quoniam ego in innocentia mea ingressus sum.] Latè Castrensi. consil. 424. Quia scio. num. 6. & 7. lib. 1. ubi ad multa infert Clarus, in praxi. §. fin. quest. 86. Cardin. Tusch. d. tom. 6. lit. P. concl. 212. num. 4. cum multis seqq. Far. in prax. crim. p. 1. q. 24. n. 1. cum seqq. [Hinc nec Dominus pro delicto famuli sui, l. 1. §. dejecisse 12. & §. quoties 13. ff. de vi armat. cap. cum ad sedem 11. de reslit. spoliat. cap. cum quis 23. de sentent. excommun. in 6. Bart. in l. ne quid. n. 1. ff. d. incend. ruin. & naufrag. Julius Clar. d. quest. 86. vers. hinc infertur, nec filius pro delicto patris tenentur, l. 2. §. nullum patris. 7. ff. de decur. l. crimen 26. ff. de pœn. l. filiam 9. l. Emancipatum 7. §. ult. ff. de Senator. l. quoties 21. ff. de noxal. act. t. t. Cod. ne fil. pro patr. Gigas de crim. l. s. Majest. lib. 3. tit. de pœn. quas filii incurrunt, sicut nec vice versa parentes ex delictis liberorum pœnam aliquam incurrunt. Farinac. in princ. crim. d. lib. 1. quest. 24. num. 2.

Intellige hoc verum esse, accepta pœna, prout est culpæ correlativa & prout importat rationem pœnæ, per quam justitiæ æqualitas reparatur: nam si pœna accipiat sub ratione medicinæ, ut quis minori bono privetur, & in majori augeatur, vel data justa causa ad majorem Rei-

publicæ utilitatem, ut dum unus torquetur, ceteri cautius & promptius à criminibus abstineant, non inconvenient, ut unus pro alio puniatur pœnâ temporali, non tamen æternâ, nec spiritali ad salutem animæ pertinente; ita Gloss. verb. de quarta, in sum. 1. qu. 4. D. Thom. 1. 2. quest. 85. art. 8. in ejus solut. & in respons. ad 1. & 2. 2. quest. 108. art. 4. in ejus solut. Covarruv. var. lib. 2. cap. 8. num. 1. vers. quarta, juncto vers. quinto. Castrensi. de justa reator. punit. cap. 31. Thom. de Thomasset. in florib. Leg. reg. 228. Gutier. canon. lib. 2. c. 30. n. 25.

Limita I. nisi delinquens mortuus sit post sententiam, quæ vires rei consecuta est. Tunc enim ad heredes pœna transibit, eò quod hi securâ condemnatione incipiunt teneri ex quasi contractu, utpote sententia celebrato. l. 3. §. 11. ff. de peculio. l. 2. de prætor. stipulat. Vasquez. illustr. controvers. 96. numer. 7. Farinac. in praxi crimin. quest. 10. n. 45.

Limita II. ubi pœna ipso jure imposita ad heredes transit, l. commissi 14. ff. de publican. & rectigal. l. 1. §. an bonæ 1. ff. de jure fisci. l. in heredem 8. ff. de calumn. l. casus 22. ff. ad SC. Syllan. Dd. in cap. fin. de præscript. l. 3. §. quod autem 5. ff. quod quæque jur. gloss. singularis ibid. verb. hered. & Jas. n. 2. Bart. in l. si quis iniquum. §. quod autem. num. 1. ff. eod. Angel. in l. 1. C. ne ex delict. defunct. Gail. 1. obs. 87. num. 7. vid. & cap. ad aures 10. cap. in quibusdam. 12. extr. de pœn.

Limita III. si ex delicto ad heredes defuncti pervenerit, l. sicuti pœna 38. ff. de R. l. l. 26. ff. de dolo.

Limita IV. si ex delicto imponatur pœna amissionis bonorum vel multa pecuniaria, cujus nomine & heredes conveniri possunt, l. 22. ff. ad SC. Syll. l. 20. ff. de accusat.

Limita V. si delicti atrocitas confiscationem requirat, ut accidit in crimine læsæ Majestatis l. 5. & ibi Dd. C. ad Leg. Jul. Majest. & aliis, de quib. supr. lib. XI. cap. Mors. ax. pen. vers. Morte delicta & c.

XLIX.

POENA non irrogatur, nisi expressè jure caveatur, juxta aut b. de non eligend. secund. nuben. §. fin. autem. [Hartman. Pistor. 2. quest. 36. numer. 13. per l. at si quis. 14. §. Divus 14. de relig. & sumpt. fren. Novell. 2. cap. 3. in pr. ibi: Non fraudamus successionem patres, nec est ulla lex tale quid dicens.] Mar. Ant. var. resolut. lib. 3. resolut. 39. n. 11. & numer. 32. Garc. Gironda de privileg. §. 14.

seu exempt explic. num. 563. Menoch, consil. 1032. num. 19. & consil. 1128. num. 2. & consil. 1192. n. 3. & consil. 272. num. 83. & consil. 275. num. 21. & consil. 431. num. 2. & consil. 526. num. 11. Cardinal. Tusch. lit. P. concl. 816. num. 4. Heft. Felic. alleg. 66. num. 6. vers. & est regula communis, p. 2. [Jas. in l. divorcio. §. si fundum. col. 20. num. 4. ff. solut. matrim. & in l. si quis major. colum. 2. C. de transact. l. quod re. col. 12. ff. si cert. pet. & in l. in fin. C. de transact. & in Auth. non licet. in 2. & 3. col. C. de liber. prater. Decius consil. 90. Et protenui. col. fin. p. 3. quod & in correlativis locum habere existimant Decius in cap. translatio in 2. le. Eur. colum. fin. de Constit. per alleg. ib. Alexand. in Apostill. ad Bartol. in l. fin. ff. de acceptil. Ludov. Gomez. ad §. pœnales. Inst. de act. n. 39.]

L.

POENAM non meretur, qui facit lege permittente, l. Gracchus 4. C. ad Leg. Jul. de adulter. Decius consil. 581. Viso puncto, in secundo dubio n. 9. & seg. ubi quod prohibitus molestare sub pœna, excusatur, si facit molestiam licitam, Jason in l. pacto quo pœnam. in fin. Cod. de pact. Ubi quod is, qui promissit de rato pro minore, videlicet quod major factus ratificabit, si minor non ratificat, quia dicit se latus, promittens de rato non tenetur, Flamin. Paris. de confident. quest. 5. num. 47. Campan. in divers. Juris Can. rubr. 11. cap. 33. num. 26. vers. in super. Mar. Antonin. var. resolut. lib. 4. resol. 42. numer. 2. Card. Tusch. tom. 6. lit. P. concl. 208. per totam. Stephan. Grat. disc. forens. tom. 5. cap. 960. n. 15.

LI.

POENÆ ad alios casus non sunt extendendæ, sed restringendæ, l. factum cuique 155. §. in pœnalibus 3. ubi Decius ff. de Regulis Jur. cap. in pœnis 49. cod. tit. lib. 6. Thom. de Thomass. in floribus Legum, reg. 227. Surdus de aliment. tit. 1. quest. 51. num. 12. Burg. de Pace consil. 8. numer. 2. Farinac. fragm. crim. p. 1. lit. E. num. 144. cum seqq. Sigismund. Scacc. de commerc. §. 7. gl. c. num. 43. Stephan. Gratian. discept. forens. tom. 5. c. 972. n. 13. etiam si extensio fiat ex similitudine rationis, Johan. Andr. in reg. odia 3. de reg. Jur. lib. 6. Duen. reg. 287. Garc. Girond. de privilegior. seu exempt. explicat. num. 540. [Unde Baldus in l. cum proponas col. fin. C. de hered. Inst. quod in casibus pœnalibus extensiva interpellatio non admittatur, quia casus pœnales sunt stricti juris. Hinc vide-

mus, quod licet substitutio de uno casu ad alium extendatur, l. fin. C. de instit. & substit. attamen ubi de odio & pœna agitur, extensio non fiat, ut loquitur Bartolus in l. Severinam, in princ. ff. de condit. & demonstr. ita licet nomine venditionis & contractus comprehendatur, l. statuliberi 29. §. Quintus 1. ff. de statulib. in materia tamen pœnali stricta fit interpretatio, ut tantum pro venditione accipiat. Italicet appellatione heredis veniat etiam heredis heres, l. fin. C. de hered. instit. in materia tamen pœnali illud non procederet, prout loquitur Bald. ad l. fin. qv. 22. per l. qui liberis 8. §. hac verba 1. de vulg. & pup. substit.

LII.

POENA mitior in delictis est in dubio imponenda & eligenda, l. respiciendum 11. ff. de pœnis. Fulgos. consil. 157. col. pen. in fin. vers. rectissime. Menochius consil. 472. num. 16. ubi quod pœna mitior uti imponatur, in dubio retinenda opinio, Alexand. consil. 5. in fin. lib. 1. Cuman. consil. 139. Hoc maxime num. 6. ubi quod in dubio pœna capitalis debet intelligi de minori, & quæ non sit mortis naturalis, & consil. 154. Visis. num. 3. vers. sed nec illud. Ratio est, quia major pœna est rigor, minor verò est æquitas; sed æquitas scripta præfertur rigori scripto, ergo mitior pœna eligi debet, ut ratiocinatur Baldus consil. 50. In questione. n. 12. vers. quædam. lib. 1. & consil. 382. num. 16. lib. 2. Et pœnæ sunt molliendæ potius quam exasperandæ, c. pœna 18. de pœnit. dist. 1. Joh. Mar. Nov. 9. fer. lib. 1. q. 15. num. 7. [Interpretatione 42. de pœn. Fachin. 1. contr. 11. Philipp. Matth. ad l. 1. de Reg. Jur. num. 21. & ideo restringendæ colore quolibet, & occasione qualibet arrepta, l. statulib. 14. de questione. l. mores 9. §. ultim. de pœnis. Cujacius in tractat. ad African. in l. 64. de furt. p. 1130. lit. B.]

LIII.

In Pœnis benignior fit interpretatio, l. pen. ff. de pœnis. cap. in pœnis 49. de Regulis Juris in 6. cap. ex literis 11. de constit. Tiraquell. in l. si unquam. verb. revertatur. num. 246. C. de revoc. donat. Thom. de Thomasset. in floribus Legum, reg. 158. Aloys. Ricc. in Praxi rerum fori Ecclesiast. resol. 303. n. 2. in 2. edit. Ugolin. de officio & potest. Episc. cap. 6.

§. 1. n. 3.